

راهنمای ارجاع به منابع علمی و جلوگیری
از سرقت علمی

گردآوری و تدوین
علی نجفی

۱۳۹۳

www.ketab.ir

سرشناسه : نجفی، علی، ۱۳۵۳ -

عنوان و نام بدیدآور : راهنمای ارجاع به منابع علمی و جلوگیری از سرقت علمی، علی نجفی

مشخصات نشر : تهران : نشر ارتباطات اجتماعی، ۱۳۹۳.

مشخصات ظاهری : ۱۴۶ص: مصور، جدول.

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۹۴۰۶۷-۳-۹

ص. ح. به انگلیسی: The Guide to Referencing and avoiding plagiarism

وضعیت فهرست نویسی : فیا

موضوع : حق مولف

موضوع : استناد کتابشناختی

رده بندی کنگره : ۱۳۹۳ ۲۳/۵۵۱Z

رده بندی دیویی : ۳۵۲۷۴۹

شماره کتابشناسی ملی : ۳۴۸۷۵۸۲

بیتاب

راهنمای ارجاع به منابع علمی و جلوگیری از سرقت علمی

گردآوری و تدوین: علی نجفی

ناشر: ارتباطات اجتماعی

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۳

شمارگان: ۱۰۰

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۴۰۶۷-۳-۹

پخش و توزیع: ۰۹۱۳۳۳۷۴۷۰۸

تمام حقوق این اثر برای ناشر محفوظ است

فهرست مندرجات

۹ مقدمه

فصل اول: حق مؤلف

۱۳ اهمیت نوشتن

۱۵ نوشتن در اسلام

۱۹ انگیزه‌های نگارش علمی

۲۲ ویژگی‌های نگارش علمی

۲۳ حق مؤلف

۲۶ معنی لغوی حق مؤلف

۲۷ حقوق مادی و معنوی پدید مؤلف

۳۰ حق مؤلف در ایران

۳۶ حق مؤلف در عرصه جهانی

۳۸ معاهده‌های بین‌المللی حق مؤلف

فصل دوم: سرقت علمی

۴۵----- مفهوم شناسی سرقت و دزدی

۴۶----- تعریف سرقت

۴۷----- مفهوم لغوی سرقت

۴۸----- آثار و پیامدهای سرقت

۴۹----- مجازات سرقت

۵۲----- سرقت علمی و ادبی

۶۵----- مصادیق سرقت علمی

۶۹----- چند سوال غیر مورد سرقت علمی

۷۵----- سرقت علمی از خود

۷۶----- اشکالات اخلاقی سرقت علمی از خود

۷۷----- پیشگیری از سرقت علمی از خود

۸۰----- عواقب سرقت علمی

۸۰----- سرقت علمی

فصل سوم: استناد

۹۶----- انگیزه استناد به آثار دیگران

۹۷----- استناد از دیدگاه علوم کتابداری و اطلاع رسانی

- تاریخچه استاد در جهان غرب ----- ۹۸
- تاریخچه استاد در جهان اسلام ----- ۹۹
- ماشین اسناد ----- ۱۰۴
- شیوه های ارجاع دهی علمی ----- ۱۰۶
- شیوه ارجاع دهی انجمن روانشناسی آمریکا (A.P.A) ----- ۱۱۱
- شیوه ارجاع دهی انجمن زبان های مدرن (M.L.A) ----- ۱۱۲
- منابع ----- ۱۴۳

مقدمه:

یکی از زیرساخت‌هایی که می‌تواند ضامن موفقیت اقتصادی و فناوری پژوهشگران و شرکت‌های دانش‌بنیان در عصر دانایی محوری باشد، توجه به «حقوق مالکیت فکری» است. حقوق مالکیت فکری، مفهوم حقوقی نوینی است که از فعالیت‌ها و محصولات فکری در زمینه‌های تجاری، علمی، ادبی و هنری حمایت می‌کند. به عبارت دیگر، حقوق مالکیت فکری مجموعه‌ای از قوانین و مقرراتی است که از اثرات ناشی از فکر، خلاقیت و ابتکار بشر حمایت کرده و در این راستا یک سری حقوق مادی محدود به زمان و حقوق معنوی دائمی به پدید آورنده آن اعطاء می‌نماید. با تأسیس سازمان جهانی مالکیت فکری در سال ۱۹۶۷ این اصطلاح بصورت رسمی بکار برده شد. فرض اساسی در قانون مالکیت فکری این است که اندیشه‌های خلاق انسانی زمانی شکوفا می‌شود که صاحبان حق انحصاری اثر از نظرمالی از کار خود بهره‌مند شوند و نسخه برداری از اثر خود را تحت کنترل داشته باشند. بنابراین حقوق مالکیت فکری، حلقه‌ی مکمل چرخه‌ی نوآوری به حساب می‌آید و سبب شکوفایی اندیشه‌های خلاق انسانی، توسعه‌ی تحقیقات، علم و فناوری و تجارت می‌شود.

سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی ملل متحد "یونسکو" در سال ۱۳۷۵ شمسی (۱۹۹۶ میلادی) روز ۲۳ آوریل (۳ اردیبهشت) سال روز

درگذشت "شکسپیر" و "سروانتس" دو نویسنده مشهور جهان را به عنوان روز جهانی کتاب و "کپی رایت" یا "حق مولف" اعلام کرد.

یکی از نتایج عمده حمایت از حق مولف، ترغیب دانشمندان و محققان به انجام تحقیقات بیشتر و موثرتر است، چرا که در مقابل نوع مصروفی پاداش در خور دریافت می نمایند. در عرصه ی تجارت بین المللی ایجاد مزیت و اعتبار نسبت به رقبا به سبب نملک سرمایه های فکری از سوی برخی اصحاب بازار موجب افزایش قدرت جانه زنی و افزایش سود می گردد، به ترتیبی که امروز سرمایه ی شرکت های بزرگ نه تنها با دارایی های ملموس بلکه با دارایی های ناملموس و دارایی های فکری ایشان نیز محاسبه می شود.

بی توجهی به مالکیت فکری و عدم ثبت نتایج و نوآوری های دست یافته ی محققان این خطر را برای ایشان دارد که دستاوردهایشان مورد سوء استفاده یا حتی سرقت و ثبت به نام دیگران شود و بوع، زمان و هزینه های مصروف شده به طور کامل از بین برود

با در نظر داشتن این نکته که بویابی علم مستلزم ارتباط، اقتباس و استفاده صحیح از عقاید مکتوب و غیر مکتوب دیگران، اعم از موارد مندرج در کتب، مجلات، روزنامه ها، رساله ها و... و نیز مطالب ارائه شده در سخنرانی های گوناگون و یا در پیکره های عظیم رایانه ای، مشتمل بر وبسایت های جهانی و دیگر طرق مورد کاربرد در محیط های الکترونیکی به صورت CD و... می باشد،

می توان با آموزش صحیح این مفاهیم در دوره های مختلف آموزشی (از دوران تحصیلی ابتدائی و در برنامه های آموزشی دانشگاهها) ضمن فرهنگ سازی احترام به حقوق معنوی سایر افراد و یاد آوری نتایج و تبعات سوء استفاده از آثار و پژوهشهای دیگران، از انواع سرقت های غنمی که اغلب ناشی از فقدان آگاهی لازم و کافی در نشر پژوهشگر است پیشگیری نمود.

در کنار این اقدام تریه و تنظیم قوانین و مقررات مورد نیاز برای حفظ و صیانت از حقوق مؤلفان و پژوهشگران و برخورد با منجاوزان به حقوق مالکیت معنوی اشخاص ضروری است. در این اثر بعنوان دستنامه ای برای دانشجویان و پژوهشگران، مفاهیم حق مؤلف، سرقت علمی و استناد در قالب سه فصل تشریح شده است. امید است دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی کشور با اضافه نمودن واحد درسی برای آموزش مفاهیم یاد شده در برنامه های آموزشی خود در کنار گسترش کمی آموزش عالی نقش خود را در ارتقای کیفی تولیدات غنمی ایفا نمایند.

مؤلف اقرار می نماید، این کار خائی از اشکال و ایراد نیست. انتقادها و پیشنهاد های سازنده پژوهشگران و خوانندگان گرانقدر به تکمیل اثر در چاپ های بعدی کمک خواهد کرد .